

UZASADNIENIE

9 września 2020 roku J. D. (1) wniósł do Sądu Okręgowego w Kaliszu pozew przeciwko (...) Serwis spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w J. o stwierdzenie nieważności uchwały nr (...) nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników pozwanej z dnia 18 grudnia 2019 roku, na mocy której podwyższono na podstawie dotychczasowych postanowień umowy spółki kapitał zakładowy pozwanej z 15.000 zł do 65.000 zł, tj. o kwotę 50.000 zł, poprzez utworzenie 1.000 nowych udziałów o wartości 50 zł każdy, które miały zostać objęte przez wspólnika A. C. (1), tj. z wyłączeniem prawa pierwszeństwa dotychczasowych wspólników. Powód nadto wniósł o zasądzenie zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych.

(pozew - k.3-5)

Postanowieniem z dnia 16 września 2020 roku Sąd Okręgowy w Kaliszu stwierdził swą niewłaściwość i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Łodzi - Sądowi Gospodarczemu.

(postanowienie SO w Kaliszu z 16.09.2020 - k.10)

Postanowieniem z dnia 3 grudnia 2020 roku Sąd Okręgowy w Łodzi uwzględnił wniosek powoda i na podstawie art. 69 § 1 k.p.c. ustanowił dla pozwanej kuratora w osobie adwokata T. G. prowadzącego Kancelarię Adwokacką w Ł..

(postanowienie z 03.12.2020 - k.34)

Pozwana wniosła odpowiedź na pozew, w którym wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu według norm przepisanych, a także o rozstrzygnięcie w przedmiocie wniosku o przyznaniu wynagrodzenia kuratora pozwanej. Pozwana podniosła zarzut niewykazania przez powoda posiadania legitymacji czynnej do zaskarżenia spornej uchwały, a także niewykazanie przez powoda przesłanki stwierdzenia nieważności tejże uchwały.

(odpowiedź na pozew - k.58-61)

Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwana działa w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i wpisana jest do (...) (...) za numerem (...). Obecnie nie posiada zarządu.

(odpis z (...) KRS dla pozwanej – k.17-19)

18 grudnia 2019 roku odbyło się – bez formalnego zwołania – nadzwyczajne zgromadzenie wspólników pozwanej, na którym – wedle treści protokołu – zgromadzony był cały kapitał zakładowy obejmujący 300 udziałów, tj. wspólnicy A. C. (2) (posiadająca 200 udziałów), A. T. (posiadający 95 udziałów) oraz P. W. (posiadający 5 udziałów). Zgromadzenie jednogłośnie, w głosowaniu jawnym podjęło uchwałę nr (...), którą podwyższono kapitał zakładowy pozwanej z kwoty 15.000 zł do kwoty 65.000 zł, tj. o kwotę 50.000 zł, poprzez utworzenie nowych 1.000 równych i niepodzielnych udziałów o wartości nominalnej po 50 zł każdy, o łącznej wartości nominalnej 50.000 zł (ustęp 1.). W ustępie 2. uchwały wskazano, że nowo utworzone udziały w podwyższonym kapitale zakładowym pozwanej przeznacza się do objęcia przez wspólnika A. C. (1) w zamian za wkład pieniężny, z wyłączeniem prawa pierwszeństwa dotychczasowych wspólników, zgodnie z § 9 ust. 2 umowy spółki.

Następnie zarząd pozwanej złożył oświadczenie o wniesieniu wkładu na podwyższony kapitał zakładowy zgodnie z ww. uchwałą a sąd rejestrowy wpisał podwyższenie do (...) (...).

(odpis protokołu NZW pozwanej z 18.12.2019 – k.6-7; oświadczenie zarządu – k.8; odpis z (...) KRS dla pozwanej – k.17-19)

13 stycznia 2021 roku powód J. D. (1), jako wspólnik pozwanej, otrzymał zaproszenie na nadzwyczajne zgromadzenie wspólników pozwanej na dzień 27 stycznia 2021 roku. Następnie powód za pośrednictwem swojego pełnomocnika uczestniczył w nadzwyczajnym zgromadzeniu wspólników pozwanej, które odbyło się 27 stycznia 2021 roku.

(odpis zaproszenia – k.72; odpis protokołu NZW pozwanej z 27.01.2021 – k.73-77)

Ustalając powyższy stan faktyczny Sąd postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2021 roku (k.87v) na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 k.p.c. pominął wniosek kuratora pozwanej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków o A. C. (1), A. T. i P. W. mając na względzie, że pozwana nie wskazywała w odpowiedzi na pozew, by jej nadzwyczajne zgromadzenie wspólników miało w dniu 18 grudnia 2019 roku przebieg odmienny od tego, który wynika z protokołu złożonego przez powoda. Pozwana, podnosząc zarzut braku legitymacji czynnej po stronie powoda, sama się wręcz odwołuje do treści ww. protokołu. Oznacza to, że okoliczności te zostały udowodnione zgodnie z jej twierdzeniem.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało oddaleniu z uwagi na słuszny zarzut pozwanej braku legitymacji czynnej powoda.

Zgodnie z dyspozycją art. 252 § 1. zd. 1. k.s.h. osobom lub organom spółki, wymienionym w art. 250, przysługuje prawo do wytoczenia przeciwko spółce powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników sprzecznej z ustawą. Prawo do wniesienia powództwa wygasa z upływem sześciu miesięcy od dnia otrzymania wiadomości o uchwale, jednakże nie później niż z upływem trzech lat od dnia powzięcia uchwały (art. 252 § 3 k.s.h.).

Jak z kolei stanowi art. 250 k.s.h., prawo do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały wspólników przysługuje:

- 1) zarządowi, radzie nadzorczej, komisji rewizyjnej oraz poszczególnym ich członkom;
- 2) wspólnikowi, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu;
- 3) wspólnikowi bezzasadnie niedopuszczonemu do udziału w zgromadzeniu wspólników;
- 4) wspólnikowi, który nie był obecny na zgromadzeniu, jedynie w przypadku wadliwego zwołania zgromadzenia wspólników lub też powzięcia uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad;
- 5) w przypadku pisemnego głosowania, wspólnikowi, którego pominięto przy głosowaniu lub który nie zgodził się na głosowanie pisemne albo też który głosował przeciwko uchwale i po otrzymaniu wiadomości o uchwale w terminie dwóch tygodni zgłosił sprzeciw.

Powód nie wykazał swojej legitymacji czynnej, bowiem:

- nie wykazał, że jest członkiem zarządu lub rady nadzorczej pozwanej
- nie wykazał, że jest wspólnikiem, który głosował przeciwko uchwale, a po jej powzięciu zażądał zaprotokołowania sprzeciwu;
- by w dacie podjęcia uchwały, tj. 18 grudnia 2019 roku, był już wspólnikiem pozwanej bezzasadnie niedopuszczonym do udziału w zgromadzeniu wspólników
- by w dacie podjęcia uchwały, tj. 18 grudnia 2019 roku, był już wspólnikiem, który nie był obecny na zgromadzeniu wspólników, i by zgromadzenie wspólników zostało wadliwie zwołane zgromadzenia lub też by zgromadzenie wspólników powzięło uchwały w sprawie nieobjętej porządkiem obrad

- by doszło do pisemnego głosowania i by powód był współnikiem pominiętym przy głosowaniu lub by powód był współnikiem który nie zgodził się na głosowanie pisemne albo też by głosował przeciwko uchwale i po otrzymaniu wiadomości o uchwale w terminie dwóch tygodni zgłosił sprzeciw.

Powód wskazywał (aczkolwiek tego nie udowodnił zgodnie z ciężarem dowodu wynikającym z art. 6 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h.; nie miało to jednak ostatecznie znaczenia w sprawie, co będzie wynikało z dalszej części uzasadnienia), że w dacie odbycia nadzwyczajnego zgromadzenia współników „wspólnicy A. T. oraz P. W. byli związani złożonymi wobec mnie oraz mojego syna J. D. (2) (tj. powoda i jego syna) ofertami sprzedaży udziałów” (replika na odpowiedź na pozew – k.69) oraz że powód przyjął ofertę sprzedaży udziałów w dniu następnym po dniu odbycia nadzwyczajnego zgromadzenia współników, którego uchwała została zaskarżona w niniejszym postępowaniu (protokół rozprawy z 6 kwietnia 2021 roku – k.87), a nadto, że o podjęciu spornej uchwały dowiedział się po jej zarejestrowaniu w lipcu 2020 roku (pозew – k.5).

Wyjaśnić zatem należy, że – jak się przyjmuje w literaturze (tak R. Pabis, [w:] A. Opalski (red.), Kodeks spółek handlowych. Tom IIB. Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Komentarz. Art. 227–300, Warszawa 2018, Komentarz do art. 250, Nb. 36 i 38; zob. także J. Dąbrowska, Zaskarżanie uchwał zgromadzeń spółek kapitałowych, Warszawa 2016, s. 157; M. Chomiuk, [w:] Z. Jara (red.), Z. Jara (red.), Kodeks spółek handlowych. Komentarz, Warszawa 2020, Komentarz do art. 250, Nb. 43) – sposób redakcji przesłanek określonych w art. 250 pkt 2–5 nakazuje przyjąć, że uprawnienie do wytoczenia powództwa o uchylenie uchwały współników bądź stwierdzenie jej nieważności może nabyć co do zasady tylko ten udziałowiec, który posiadał status uczestnika spółki w dacie powzięcia uchwały oraz:

- 1) sprzeciwił się uchwale na zgromadzeniu (art. 250 pkt 2) albo
- 2) bezzasadnie nie dopuszczono go do udziału w zgromadzeniu (art. 250 pkt 3), albo
- 3) był nieobecny na zgromadzeniu, które wadliwie zwołano bądź powzięło uchwałę w sprawie nieobjętej porządkiem obrad (art. 250 pkt 4), albo
- 4) pominięto go przy głosowaniu na piśmie bądź sprzeciwił się uchwale powziętej w głosowaniu pisemnym (art. 250 pkt 5).

Zasadą jest, że osoba, która w drodze sukcesji generalnej lub syngularnej nabywa udziały, uzyskuje prawa i przejmuje obowiązki współnika, od którego wywodzi swoje prawo. Do uprawnień, które przechodzą na następcę współnika (przy sukcesji generalnej) albo na nabywcę udziałów (przy sukcesji syngularnej), zalicza się m.in. uprawnienie do zaskarżenia uchwały, jako że jest to prawo akcesoryjne związane z udziałami, a nie z osobą współnika. Oznacza to, że wraz z przejściem udziałów legitymacja do kwestionowania uchwały przechodzi na nabywcę czy innego następcę pod tytułem szczególnym bądź tytułem ogólnym, który może powołać się na te same przyczyny zaskarżenia, na które mógł się powołać poprzednik. Jeżeli dotychczasowy współnik nie zaskarżył uchwały, nowy może wytoczyć stosowne powództwo w terminach określonych w kodeksie spółek handlowych, powołując się na te same przyczyny wadliwości, na które mógł powołać się zbywca udziału. Warunkiem jest spełnienie wszystkich wymogów zaskarżenia uchwały, tj. zbywca musi uprzednio zagłosować przeciwko uchwale, zgłosić sprzeciw i żądać jego zaprotokołowania.

Ponieważ na zgromadzeniu współników w dniu 18 grudnia 2019 roku zgromadzony był cały kapitał zakładowy (a przynajmniej powód nie wykazał okoliczności przeciwnej) oraz uchwała o podwyższeniu kapitału zakładowego pozwanej została podjęta jednogłośnie, a co za tym idzie i żaden ze współników (w tym zbywca udziałów nabytych przez powoda) nie zgłosił sprzeciwu, po stronie zbywcy udziałów nabytych przez powoda nie powstało uprawnienie do zaskarżenia uchwały nr (...). W konsekwencji i takie uprawnienie nie mogło przejść na powoda w drodze zbycia udziałów. Zresztą nawet gdyby takie uprawnienie powstało po stronie zbywcy udziałów nabytych przez powoda, to z uwagi na uczestnictwo zbywcy w nadzwyczajnym zgromadzeniu współników, które powzięło zaskarżoną uchwałę, termin do wytoczenia powództwa o stwierdzenie jej nieważności rozpoczęłoby bieg 18 grudnia 2019 roku i uprawnienie to – zgodnie z dyspozycją art. 252 § 3 k.s.h. -- wygasłoby w dniu 19 czerwca 2020 roku.

Wobec powyższego powództwo podlegało oddaleniu, o czym orzeczono w pkt. 1. wyroku.

Nadmienić można, że gdyby powód posiadał legitymację procesową czynną, to zastosowanie znalazłaby regulacja zawarta w art. 257 § 3 k.s.h w zw. z art. 260 § 2 k.s.h.

Przesłanki podwyższenia kapitału zakładowego wymienione w art. 257 § 3 k.s.h. to: ustanowienie nowych udziałów, złożenie oświadczenia przez dotychczasowych wspólników o objęciu przypadających im udziałów w formie pisemnej pod rygorem nieważności oraz w związku z odesłaniem zawartym w zdaniu drugim tego artykułu do art. 260 § 2 k.s.h. objęcie nowych udziałów proporcjonalnie do dotychczasowych udziałów. Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w uchwale z dnia 15 grudnia 2006 r. (III CZP 132/06, OSNC 2007 nr 10, poz. 148) w którym wyjaśniono, że art. 260 § 2 k.s.h. ma charakter bezwzględnie obowiązujący. Zdaniem Sądu Najwyższego zawarty w art. 257 § 3 k.s.h. nakaz odpowiedniego stosowania do podwyższenia kapitału zakładowego na podstawie dotychczasowych postanowień umowy spółki art. 260 § 2 k.s.h., a w istocie części tego przepisu postanawiającego o przysługiwaniu wspólnikom nowych udziałów w stosunku do ich dotychczasowych udziałów, sugeruje ujmowanie normy wynikającej z tego odesłania za bezwzględnie obowiązującą.

Sąd nie ma wątpliwości, że w tym stanie prawnym nie ma zastosowania art. 258 § 1 k.s.h. zgodnie, z którym dotychczasowi wspólnicy są uprawnieni do objęcia nowych udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym w stosunku do swoich dotychczasowych udziałów, przy czym uprawnienie to można wyłączyć za pomocą uchwały o podwyższeniu kapitału zakładowego lub umowy spółki. Zasada ta nie ma zastosowania w razie wyboru przez spółkę (jej wspólników) uproszczonego trybu podwyższenia kapitału przez emisję nowych udziałów na podstawie umowy spółki. Odwołać się należy do normy wywiedzionej z art. 257 § 3 k.s.h w zw. z art. 260 § 2 k.s.h. Regulacja wynikająca z art. 257 § 3 k.s.h. jest regulacją szczególną w stosunku do tych wynikających z art. 257 § 2 k.s.h. oraz art. 258 k.s.h. i może mieć zastosowanie tylko w określonej sytuacji, tzn. podwyższenia kapitału zakładowego poprzez utworzenie nowych udziałów (tak SN w uchwale składu 7 sędziów z dnia 17 stycznia 2013 r., III CZP 57/12, OSNC 2013 nr 6, poz. 69, str. 1). W art. 257 § 3 k.s.h. uregulowana jest wyłącznie kwestia formy złożenia oświadczenia przez dotychczasowego wspólnika i ma zastosowanie wyłącznie w sytuacji, gdy podwyższenie następuje przez utworzenie nowych udziałów, a nie przez podwyższenie wysokości dotychczasowych udziałów oraz gdy uchwała nie wyłącza pierwszeństwa w objęciu udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym przez dotychczasowych wspólników. Art. 260 § 2 k.s.h. stanowi zaś, że nowe udziały przysługują wspólnikom w stosunku do ich dotychczasowych udziałów i nie wymagają objęcia.

Jeżeli umowa spółki przewiduje podwyższenie kapitału zakładowego na mocy dotychczasowych postanowień tej umowy to objęcie nowych udziałów w podwyższonym kapitale dotyczy wyłącznie dotychczasowych wspólników, proporcjonalnie do posiadanych przez nich udziałów, których jeśli nie obejmą, to podwyższenie kapitału zakładowego nie dochodzi do skutku (zob. wyrok SN z dnia 25 lutego 2010 r., I CSK 384/09, OSNC 2010 nr 10, poz. 140). Brak objęcia przez chociażby jednego ze wspólników na zasadzie określonej w art. 257 § 3 k.s.h. w zw. z art. 260 § 2 k.s.h. udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym na podstawie dotychczasowych postanowień umowy spółki, skutkuje tym, że podwyższenie kapitału nie dochodzi do skutku.

Uproszczona procedura podwyższenia kapitału zakładowego ma za zadanie wykluczyć zmianę składu wspólników spółki powodującą zmianę struktury przysługujących udziałów w spółce. Prawo pierwszeństwa umożliwi również zachowanie status quo w spółce, chroni wspólników przed „rozwodnieniem” przysługujących im dotychczas praw udziałowych, a tym samym osłabienia ich pozycji w spółce, przez zaoferowanie udziałów niektórym tylko wspólnikom lub osobom trzecim (zob. uzasadnienie przywołanej uchwały składu 7 sędziów SN z dnia 17 stycznia 2013 r., III CZP 57/12).

W rozpoznawanej sprawie pozwana spółka skorzystała z uproszczonej procedury podwyższenia kapitału zakładowego określonej w art. 257 § 3 k.s.h w zw. z art. 260 § 2 k.s.h., dlatego postanowienie zaskarżonej uchwały dotyczące zaoferowania nowoutworzonych udziałów w podwyższonym kapitale tylko jednemu z trzech wspólnikom jest sprzeczny z art. 257 § 3 k.s.h. w zw. z art. 260 § 2 k.s.h., co skutkowało nieważnością tej uchwały. Takie podwyższenie mogłoby się odbyć jedynie w trybie zmiany umowy spółki. Do podjęcia uchwały w sprawie zmiany umowy spółki

potrzebna jest większość dwóch trzecich głosów (art. 246 § 1 k.s.h.), a sama uchwała powinna być umieszczona w protokole sporządzonym przez notariusza i wpisana do rejestru (art. 255 § 1 i 3 k.s.h.). Brak zachowania przewidzianej prawem formy szczególnej również skutkuje nieważnością uchwały (art. 73 § 2 k.c. w zw. z art. 2 i art. 255 § 3 k.s.h.).

Powyższa konstatacja nie mogła jednak uzasadnić uwzględnienia powództwa, bowiem z tym wystąpił podmiot do tego nielegitymowany.

W oparciu o przepisy art. 130⁽⁴⁾ § 1 zd. 1. w zw. z art. 69 § 1 zd. 1. k.p.c., art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r. poz. 755) oraz § 1 ust. 1 i ust. 3 pkt 1-3 rozporządzenia (...) z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. poz. 536) w zw. z § 8 ust. 1 pkt 22 rozporządzenia (...) z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800 z późn. zm.) w punkcie 2. wyroku przyznano kuratorowi pozwanej adwokatowi T. G., tytułem wynagrodzenia, kwotę 432 zł, którą nakazano wypłacić kuratorowi z zaliczki uiszczonej przez powoda. Wedle treści § 1 ust. 1 przywołanego rozporządzenia MS z dnia 9 marca 2018 r. wysokość wynagrodzenia kuratora ustanowionego dla strony w sprawie cywilnej ustala się w kwocie nieprzekraczającej 40% stawek minimalnych za czynności adwokackie określonych w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2017 r. poz. 2368 i 2400), tj. w rozporządzeniu (...) z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, nie mniej niż 60 zł. Jednocześnie zgodnie z dyspozycją § 1 ust. 3 pkt 1#3 rozporządzenia MS z dnia 9 marca 2018 r. wysokość wynagrodzenia w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy ustala się w kwocie wyższej niż określona w ust. 1, a nieprzekraczającej wskazanych stawek minimalnych, jeżeli uzasadnia to: nakład pracy kuratora, w szczególności czas poświęcony na przygotowanie się do działania w postępowaniu, liczba stawiennictw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynności podjęte w sprawie; wartość przedmiotu sporu lub stopień zawilosci sprawy. Oznacza to, że wynagrodzenie kuratora ustanowionego dla pozwanej nie powinno – zgodnie z § 1 ust. 1 rozporządzenia MS z dnia 9 marca 2018 r. – przekroczyć kwoty 432 zł, a w razie zaistnienia przesłanek wskazanych w § 1 ust. 3 tego rozporządzenia – kwoty 1.080 zł. W ocenie Sądu w przedmiotowej sprawie przesłanki wskazane w § 1 ust. 3 pkt 1-3 rozporządzenia MS z dnia 9 marca 2018 r. nie przemawiały za podwyższeniem wynagrodzenia kuratora ponad kwotę należną na podstawie § 1 ust. 1 tegoż aktu, tj. ponad kwotę 432 zł. Sprawa nie była skomplikowana, zarzut braku legitymacji czynnej wynikał z samego protokołu nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników załączonego pozwu, a dla rozstrzygnięcia sprawy wystarczyła jedna rozprawa. Z treści odpowiedzi na pozew wynika również, by kurator podejmował jakieś czo- lub pracochłonne czynności, w szczególności by gromadził dokumenty konieczne dla prowadzenia obrony praw pozwanej. W sprawie nie były przeprowadzane dowody inne niż z dokumentów. Wobec powyższego, w ocenie Sądu Okręgowego, kwota 432 zł stanowiąca 40% minimalnego wynagrodzenia adwokata należnego na podstawie § 8 ust. 1 pkt 22 rozporządzenia MS z dnia 22 października 2015 r. w pełni odpowiada nakładowi pracy kuratora, w szczególności czasowi poświęconemu na przygotowanie się do działania w postępowaniu, liczbie stawiennictw w sądzie, w tym na rozprawach i posiedzeniach, czynnościom podjętym w sprawie; wartości przedmiotu sporu oraz stopniowi zawilosci sprawy.

O zwrocie nadpłaconej przez powoda zaliczki Sąd orzekł w punkcie 3. wyroku na podstawie art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

ZARZĄDZENIE

Doręczyć pełnomocnikowi powoda odpis wyroku z uzasadnieniem.